

Jakoba Dimnika so bili soglasno sprejeti trije važni predlogi, ki njih realizacija zagotavlja učiteljskim otrokom temeljito in skrbno vzgojo v Učiteljskem konviktu in daje pogoje, da pride društvo kar najhitreje do svojega domena. — Vkljub razburkanim časom in težavnim razmeram gremo ob mirnem in treznem delu nemo-teno svojim idealom naproti!

Jubilejna samopomoč. V sedanjih resnih in težkih časih ne moremo dosti tople priporočati vsem tovarišem pristopa k temu res prekoristnemu društvu, da tako preskrbi svoje ljube v slučaju smrti s prvo podporo. Res, da so danes za vsakdanji kruh težki časi, ki jim zlasti kranjsko učiteljstvo iz praznega grla poje znano: »Wer nie sein Brot mit Tränen aß...« Uvaževati pa gre predvsem dejstvo, da imajo vdova in otroci za prvi trenutek nekaj podpore. Naše društvo zaostaja daleko za štajersko ali koroško »Selbsthilfe«. Zadnja n. pr. izplačuje sedaj vdovam po 2160 K, štajerska ne manj, a naše društvo komaj četrti tega. Zato pa zlasti oženjeni tovariši, le pristopajte k društvu in si odtegnite nekaj mesecev od ust, da utešite ob težki poslednji uri solze žená in otrok. Čim več nas bo, tem več dobi vdova; 2—3 K prispevka za slučaj smrti pa se ne občuti toliko. —t.

Kranjsko.

Ljubljansko učiteljsko društvo je imelo dne 19. marca redni letni občni zbor z običajnim vzporedom. Sklenilo se je soglasno, naprositi deželni odbor, da bi tudi onemu ljubljanskemu učiteljstvu podelil 50% stanovanjsko doklado, ki te doklade še nima. (Prošnja se je že vložila; hkrati je pa tudi Slovensko deželno učiteljsko društvo prošlo za draginjsko doklado onemu učiteljstvu na deželi, ki te doklade še nima). V odbor za leto 1915 so bili izvoljeni: Jakob Dimnik, predsednik; Marija Maroutova, podpredsednica; Vende- lin Sadar, tajnik; Ludovik Dermelj, blagajnik; Karel Wider, knjižničar; Fran Marolt, pevovodja; Ivan Petrič, odbornik.

Društvo »Narodna šola« je imelo svoj občni zbor dne 31. marca t. l. v Učiteljski tiskarni. — Predsednik Anton Razinger je bil ob ¼10. uro otvoril zborovanje z običajnim pozdravom. Iz tajnikovega poročila posnamemo, da so večinoma izostale podpore. Ljubljanska mestna občia je sicer dovolila običajnih 400 K letne podpore in ta znesek postavila v svoj budget, a deželni odbor je črtal to točko. — Zvesta podpornica nam je ostala »Kmet-ska posojilnica Ljubljanske okolice«, ki daruje vsako leto po 100 K, in tvrdka Marija Tičar, ki je društvu podarila 30 K. Obema dobrotnicama se izreka presrečna zahvala s prošnjo, naj bi ostali društvu zvesti in da bi vzgojili mnogo posnemovalcev.

Društveno imetje znaša 6649 K 76 h. V odbor so bili izvoljeni: Razinger Anton, predsednik; Dimnik Jakob, predsednikov namestnik; Gale Fran, tajnik; Kecelj Alojzij, blagajnik; Furlan Jakob, Likar Janko, Petrič Ivan, Režek Juraj, Wider Karel, odborniki.

Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem v Ljubljani ni zborovalo, ker sklicani občni zbor ni bil sklepčen. Po § 24. pravil bo dosedanjí odbor opravljal društvena opravila do običnega zbora prihodnjega leta.

Kranjske vesti.

JANKO LEBAN.

Dne 21. t. m. poteče šestdeset let, kar je bil rojen tovariš Janko Leban, sedaj učitelj-voditelj v poklju v Bukovici nad Škofjo Loko. — Literarno je začel delovati na književnem polju že polnih 45 let. — Mnogobrojni in najrazličnejše vsebine so njegovi slovstveni proizvodi. Pisal je in piše v mladinske, leposlovne in strokovne liste. Izdal je tudi več zbirki svojih proizvodov (»Iskrice«), samostojna dela leposlovne, znanstvene in zgodovinske vsebine (»Čehovin«, »Slovstvena zgodovina«), pisal je razprave in ocene (v našem listu, »Popotniku«, »Novih Akordih«) — uspešno je deloval kot pesnik, pedagog in muzik. Lebanova dela natančneje navaja Glaserjeva Zgodovina slovenskega slovstva (IV. str. 330 in dalje). — Toda Leban je za svoje kulturno delo užil malo hvale in še manj plačila. Nad njim se kruto uresničujejo Prešernove besede:

Slep je kdor se s petjem ukvarja
Kranjec moj mu osle kaže;
pevcu vedno sreča laže,
on živi, umrje brez d'narja.

Na stare dni sameva v gorskem zatišju z edino zavestjo, da je bil marljiv

prosvetni delavec vse žive dni, in z edino uteho, da je z lastno energijo prebil vse viharje, vsa preganjanja in zapostavljanja. — Mi se ga spominjamo ob njegovi 60letnici s hvaležnostjo kot vrlega svojega dolgoletnega sotrudnika, želeč mu lepšega večera, nego mu je bil — delavni dan! Na zdar!

—r— **Domobranski bolnici v Ljubljani** so poslale gospodinje iz Zasipa pri Bledu po učiteljici-voditeljici K. Drolovi suhega mesa, suhega sadja, klobas, jajc, orehov in 6 K za tobak.

—r— **Umrla je** v Idriji dne 26. pret. mes. gospa Frančiška Vidmarjeva v 72. letu svoje dobe. Pokojnica je bila mati tovariša Antona Vidmarja, nadučitelja v Čatežu na Dolenjskem. Bila je skrbna gospodinja, blaga mati in zavedna slovenska žena. Bodi ji ljub spomin! Tovarišu Vidmarju naše iskreno sožalje!

—r— **Na poti v rusko ujetništvo** se je oglasil Metod Paternost iz Senožec, sin nadučitelja tovariša Hinka Paternosta. Ujet je bil dne 29. januarja v Karpatih. Piše, da je zdrav in čil.

—r— **Ustanove za slepe.** Dve ali tri mesta ustanove barona Karla Flöddnigga in ilirske ustanove za slepe se podeli z začetkom šolskega leta 1915/1916. Pravico do ustanove imajo ubogi ter na Kranjskem rojeni zapušteni otroci obojega spola, posebno sirote, ki so najmanj 7 in ne več kot 14 let stari. Prošnje do 10. majnika potom glavarstva, oziroma ljubljanskega mestnega magistrata.

—r— **Umrla je** v Ljubljani dne 29. pret. mes. Cecilija Tenbaumova, učiteljica jezikov. Rojena je bila v Borghorstu na Vestfalskem.

—r— **Ljudska šola v Radečah** pri Zidanem mostu je odposlala od začetka vojne na zbirališča, oziroma oddala vpoklicanim vojakom-domačinom: 327 parov dokolenic, 262 volnenih snežnih čepic 218 parov krp za noge, 167 ovčjač, 34 parov nogavic, 8 parov kolenogrelcev, 7 parov zapestnikov, 4000 parov papirnatih podplatov, ki so jih napravile večinoma učenke šestrazredne ljudske šole. Razen tega je odposlala šolsko vodstvo: 963 kg svežega sadja, 434 svežih jajc, 4½ kg suhega robidnega listja, 2 velika zaboja oblek za gališke begunce, 16 blazin za rekonvalescente v Radečah in Zidanem mostu in 22 K 74 vin. kot prispevek učencev za »Rdeči križ«. Učiteljstvo je nabralo v prvih mesecih vojne 429 K 12 vin. za »Rdeči križ«, 98 K 40 vin. za volno in 130 srajc, ki jih je podarilo ranjenim in bolnim vojakom, ki so se peljali skozi Zidan most.

—r— **Poljsko delo in šole.** Kakor smo javili že zadnjič, je pooblastil c. kr. deželni šolski svet glede ljudskih šol krajne šolske svete, glede šol v mestnem okraju ljubljanskem c. kr. mestni svet v Ljubljani, glede meščanskih šol pa pristojne okrajne šolske svete, da smejo sami oproščati otroke šolskega obiska, šolski pouk krčiti in tudi sami odrediti, da se pred časom sklene šolsko leto ali zapro posamezni razredi. — C. kr. deželni šolski svet se nadeja, da šolski sveti ne bodo pri tem postopali tesnosrečno, ampak da bodo njih odredbe primerne dejanskim potrebam. Upa tudi, da se bodo ogibali takih ukrepov, ki bi segali preko namena ali bi ne bili z njim v nikakršnem stiku. — Svoje tozadevne odredbe imajo krajni šolski sveti takoj naznaniti okrajnemu šolskemu svetu in dotičnim šolskim vodstvom. V teh naznanilih morajo krajni šolski sveti natančno povedati, katere otroke so oprostil šolskega obiska, ali in kako so skrčili šolski pouk, oziroma ali so odredili, da se pred časom zapro posamezni razredi ali vsa šola. Za vse odredbe je navesti, za koliko časa naj bi ostale v veljavi. Take odredbe je skleniti na rednih sejah. Prepis zapisnika one seje, na kateri se je ta odredba sklenila, se mora priložiti tozadevnemu naznanilu na okrajni šolski svet. — Dolžnost okrajnih šolskih svetov je, odredbe krajnih šolskih svetov pregledati ter nejasnosti in nepravilnosti kratkim potom odstraniti, odnosno popraviti. Pri tem pa se seveda okrajni šolski sveti morajo ogibati tesnosrečnosti in odrediti kako izpremembo le tedaj, če bi uvideli, da odredbe krajnih šolskih svetov ne zadoščajo namenu, ki je, šolsko mladino porabiti pri poljedelstvu, oziroma za pomoč pri domačih delih. O svojih preuredbah morajo okrajni šolski sveti takoj obvestiti dotične krajne šolske svete.

—r— **Poljsko delo in šole.** Kakor smo javili že zadnjič, je pooblastil c. kr. deželni šolski svet glede ljudskih šol krajne šolske svete, glede šol v mestnem okraju ljubljanskem c. kr. mestni svet v Ljubljani, glede meščanskih šol pa pristojne okrajne šolske svete, da smejo sami oproščati otroke šolskega obiska, šolski pouk krčiti in tudi sami odrediti, da se pred časom sklene šolsko leto ali zapro posamezni razredi. — C. kr. deželni šolski svet se nadeja, da šolski sveti ne bodo pri tem postopali tesnosrečno, ampak da bodo njih odredbe primerne dejanskim potrebam. Upa tudi, da se bodo ogibali takih ukrepov, ki bi segali preko namena ali bi ne bili z njim v nikakršnem stiku. — Svoje tozadevne odredbe imajo krajni šolski sveti takoj naznaniti okrajnemu šolskemu svetu in dotičnim šolskim vodstvom. V teh naznanilih morajo krajni šolski sveti natančno povedati, katere otroke so oprostil šolskega obiska, ali in kako so skrčili šolski pouk, oziroma ali so odredili, da se pred časom zapro posamezni razredi ali vsa šola. Za vse odredbe je navesti, za koliko časa naj bi ostale v veljavi. Take odredbe je skleniti na rednih sejah. Prepis zapisnika one seje, na kateri se je ta odredba sklenila, se mora priložiti tozadevnemu naznanilu na okrajni šolski svet. — Dolžnost okrajnih šolskih svetov je, odredbe krajnih šolskih svetov pregledati ter nejasnosti in nepravilnosti kratkim potom odstraniti, odnosno popraviti. Pri tem pa se seveda okrajni šolski sveti morajo ogibati tesnosrečnosti in odrediti kako izpremembo le tedaj, če bi uvideli, da odredbe krajnih šolskih svetov ne zadoščajo namenu, ki je, šolsko mladino porabiti pri poljedelstvu, oziroma za pomoč pri domačih delih. O svojih preuredbah morajo okrajni šolski sveti takoj obvestiti dotične krajne šolske svete.

—r— **Profesorja Ferd. Seidla** v Gorici je izvolilo »Muzejsko društvo za Kranjsko« za častnega člana zaradi njegovih trajnih zaslug, ki si jih je pridobil za domačo literaturo, narodnoznanstvo in za društvo posebe, ki mu je načeloval držema dvanaest let v neugodnih okoliščinah. Letos je zaradi neugodnega zdravstvenega stanja odložil breme predsedstva, in prošnje društvenikov ga, žal, niso mogle omečiti, da bi izpremenil svoj sklep.

—r— **Profesorja Ferd. Seidla** v Gorici je izvolilo »Muzejsko društvo za Kranjsko« na občnem zboru dne 15. februarja t. l. za svojega častnega člana ob priliki 25letnice njegovega prezasluznega sotrudništva pri društvenem glasilu.

—r— **Profesorja Ferd. Seidla** v Gorici je izvolilo »Muzejsko društvo za Kranjsko« na občnem zboru dne 15. februarja t. l. za svojega častnega člana ob priliki 25letnice njegovega prezasluznega sotrudništva pri društvenem glasilu.

čitev. — Ob vseh teh odredbah pa mora veljati načelo: Obdelana duša je vsaj toliko vredna kakor obdelana zemlja!

—r— **S seje občinskega sveta ljubljanskega** z dne 30. pr. mes. Ko je bila v razpravi draginjska podpora mestnim delavcem, se je oglasil k besedi občinski svetnik R. Pustoslemšek, ki je izvajal: Občinski svet je storil s tem, kar je v danih razmerah mogel storiti. Občinski svet pa se mora pri tej priliki spomniti tudi drugih svojih kulturnih delavcev, ki silno trpe zaradi neznosne dragine, to so **mestni učitelji**. Če se oziramo na položaj učiteljstva na Kranjskem, osobito pa v Ljubljani, moramo priznati, da je njega položaj neupravičeno skrajno prekar. V tem oziru, da se učiteljstvu zlasti v sedanjih časih vsaj malenkostno pomaga, more storiti edino le deželni odbor potrebne korake. Prepričan sem, da bo deželni odbor uvaževal sedanje razmere ter se oziral na našo prošnjo, ki jo izrekamo v tej-le resoluciji: »Z ozirom na sedanjo neznosno draginjo, pod katero trpi vse prebivalstvo in v veliki meri tudi učiteljstvo, prosi občinski svet ljubljanski slavni deželni odbor, da naj prizna ljubljanskemu učiteljstvu brez izjeme, uvažujoč sedanje razmere, 50-odstotno stanovanjsko doklado.« Ta prošnja je tembolj utemeljena, ker je dobil deželni odbor lani znatno vsoto iz državnih odkazov z direktnim naročilom, da del te vsote porabi za izboljšanje gnotnega stanja ljudskošolskemu učiteljstvu. Mislim, da deželni odbor te prošnje ne bo odrekel, zlasti če bo za to glasoval ves občinski svet. — Občinski svetnik gospod Mlinar želi, da bi se mestnim delavcem dala večja podpora. — Občinski svetnik tovariš Jakob Dimnik tople priporoča resolucijo občinskega svetnika Pustoslemška ter ome- nja, da je tudi Ljubljansko učiteljsko društvo vložilo prošnjo za 50% stanovanjsko doklado za ono učiteljstvo, ki do sedaj te doklade ni bilo deležno, in da je Slovensko deželno učiteljsko društvo storilo isto glede vsega učiteljstva v deželi. — Resolucija obč. svetnika Pustoslemška je bila soglasno sprejeta.

—r— **Nagrada za kmetijski pouk v šolskem letu 1913/14** se kranjskemu učiteljstvu še zdaj ni nakazala. V teh dragih časih, ko so se živila podražila za več kot 100%, a plača je ostala ista, naj bi vendar zaslužnega plačila ne zadržali. — Tako čitamo v »Slovenskem Narodu« z dne 6. t. m., št. 76.

—r— **Naslov šolskega ravnatelja** je podelil naučni minister nadučitelju v Sp. Šiški Francu Lavtižarju »v priznanje njegovega večletnega, jako uspešnega delovanja na šolskem polju«.

—r— **Zasilni rezervni bolnici štev. 2. v Ljubljani** (Št. Jakobska šola, šolski kuratorij, II. mestna deška ljudska šola in I. državna gimnazija) došla darila: T. Omanova, učiteljica, Begunje na Gorenjskem, zbirka šolskih otrok, 75 jajc, maslo in sadje; učenke Št. Jakobske šole v Ljubljani, 12 srajc, 12 parov spodnjih hlač, 7 parov nogavic.

—r— **Predavanje.** Iz Št. Jerneja poročajo: V nedeljo, 28. marca, je predaval v tukajšnji šoli c. kr. okrajni šolski nadzornik Lj. Stiasny po naročilu c. in kr. vlade o varčevanju z moko in žitom. Pred tem predavanjem je kazal in pojasnjeval na skoptikonu svetlobne slike iz svetovne vojne. Gospodarjev in gospodinj je bilo nad 400 navzočih. — Tukajšnja šolska mladina je darovala kot velikonočne piruhe 1215 svežih jajc za bolne in rekonvalescentne vojaške. Pošiljatev se je odposlala vojni oskrbi v Ljubljani. — Iz Kostanjevice poročajo, da je gospod nadzornik Stiasny imel tudi ondi slično predavanje.

—r— **Dvornega svetnika Fr. Levca** je izvolilo »Muzejsko društvo za Kranjsko« za častnega člana zaradi njegovih trajnih zaslug, ki si jih je pridobil za domačo literaturo, narodnoznanstvo in za društvo posebe, ki mu je načeloval držema dvanaest let v neugodnih okoliščinah. Letos je zaradi neugodnega zdravstvenega stanja odložil breme predsedstva, in prošnje društvenikov ga, žal, niso mogle omečiti, da bi izpremenil svoj sklep.

—r— **Profesorja Ferd. Seidla** v Gorici je izvolilo »Muzejsko društvo za Kranjsko« na občnem zboru dne 15. februarja t. l. za svojega častnega člana ob priliki 25letnice njegovega prezasluznega sotrudništva pri društvenem glasilu.

Štajerske vesti.

—š— **Odlikovanje.** Tovariš Vinko Stopar, učitelj v Sv. Ilju pri Velenju, je ob mobilizaciji 1914 odšel kot nadomestni rezervist k 97. p. p. Bojeval se je

v Galiciji v raznih bitkah in je bil 20. oktobra pret. leta pri Novem miastu težko ranjen na glavi. V isti bitki v njegovi bližini je eksplodirala ruska granata, zaradi česar je dobil še mrtvico na levi strani telesa. Za svojo hrabrost je bil glasom dekreta z dne 15. novembra 1914 odlikovan dne 10. januarja t. l. v deželni bolnici v Ljubljani s srebrno hrabrostno svetinjo 2. razreda. Hrabremu slovenskemu učitelju-vojaku ob tem odlikovanju čestitamo!

—š— **Imenovanje.** Nadučitelj šestrazredne ljudske šole v Središču, tovariš Anton Kosi, je dobil naslov ravnatelja.

—š— **Štajerski deželni šolski svet** razglaš, da letos običajne uradne okrajne učiteljske konference odpadejo, in sicer deloma zaradi tega, ker je velik del učiteljstva poklican k vojakom, deloma zaradi tega, ker bi ne bili povsod na razpolago primerni prostori za konference.

—š— **Stavba gospodinske šole v Št. Jurju ob Juž. žel.** Deželni stavbni urad je razpisal stavbna in druga dela za zgradbo slovenske gospodinske šole v Št. Jurju ob Juž. žel. do 17. aprila.

—š— **Umrl je** v Celju vpokojeni mestni učitelj M. Kresnik, star 69 let. R. i. p.!

—š— **Rudarska zadruga** je postavila v proračun za t. l. 300 K subvencije za rudarsko šolo v Trbovljah in 500 K subvencije za otroški vrtec v Trbovljah.

—š— **Štajerske deželne doklade.** Cesar je potrdil sklep štajerskega deželnega odbora o povišanju deželnih doklad za 10 odstotkov.

—š— **V Przemyslu** je bil tudi poročnik Ciril Sadu, sin nadučitelja Fortunata Saduja v Št. Ilju v Sov. goricah.

—š— **Umrl je** v Radincih pri Zgornji Radgoni posestnik Anton Divjak, dolgoletni župan in načelnik krajnega šolskega sveta.

—š— **Odlikovan učiteljski sin.** Stanko Koderman, sin nadučitelja v Pirešci na Štajerskem, je bil odlikovan s srebrno hrabrostno svetinjo. Imenovani služi kot topničarski inštruktor pri mornarici na N. V. ladji »Wien«. Odlikovanje si je zaslužil s svojim izbornim istrežanjem na črnogorske baterije v daljavi 1600 m. Sam piše svojim staršem, da je bil dan odlikovanja najlepši dan, kar jih je dosedaj doživel v svoji službi. Po slovesni službi božji na admiralski ladji je odlikovancem sam admiral pripel svetinje.

—š— **Štajersko učiteljstvo v vojni.** Kakor poročajo graški listi, služi sedaj pri vojaki 711 učiteljev iz Štajerske, in sicer 489 iz nemških in 222 iz slovenskih šolskih okrajev. Od nemških učiteljev jih je padlo doslej 14, 34 je ranjenih, 15 ujetih in pogrešanih so 3. O izgubah iz vrst slovenskega učiteljstva na Štajerskem doslej ni natančnih podatkov.

Goriške vesti.

—g— **Draginjska doklada učiteljem v gradiščanskem okraju.** Okrajni šolski svet v Gadišču je dovolil učiteljem 20 odstotno, učiteljicam 10 odstotno draginjsko doklado.

—g— **Goriški deželni šolski svet** je imel sejo dne 30. marca t. l. Te seje se je udeležil tudi novi namestnik baron Fries-Skene.

—g— **Štiri sinove v vojni** ima g. Josip Ravter, vpokojeni sodni sluga, sedaj sluga v Čitalnici v Gorici, in sicer je najstarejši sin Josip stotnik v tretjem domobranskem polku, Makso je nadporočnik v petem domobranskem polku, Friderik je praporščak v 27. domobranskem polku, učitelj po poklicu, najmlajši Stanko, dijak 7. realnega razreda v Gorici, je bil sedaj potrjen.

—g— **Poroka v bolnišnici.** V bolnišnici usmiljenih bratov v Gorici se nahaja težko bolan tovariš Ferdinand Simčič, nadučitelj v Boljani. Tam ga je poročil biljanski župnik z gospodično Marijo Prepostovo. — Želimo, da tov. Simčič kmalu popolnoma okreva!

—g— **Smrtna kosa.** Umrla je v Gorici sestra Pavla (Karla Alberti) iz zavoda šolskih sester Notre Dame v ulici sv. Klare v Gorici. Rojena je bila v Trstu, dosegla je starost 45 let.

—g— **Iz Vipolž v Brdih** poroča šolsko vodstvo: Pripoznano je, da so papirnati podplati izvrstno sredstvo proti mrazu, oziroma proti mokroti. Zato je zaukazalo c. kr. namestništvo v Trstu svojim podrejenim oblastvom, da naj se po vseh šolah izdelujejo taki podplati. To je: časniški papir se nstriže v podobi podplatov ter se štiri taki kosi sešije skupaj z nitni brez vozlov. Tako skupaj sešiti podplati se polagajo potem v obuvale. V tukajšnji šoli so naše čile učenke izdelale 1030 parov. Posebno pridna je

bila Jožefa Pinčičeva, ki je izdelala sama 244 parov. Da so se podplatili v tako obilnem številu napravili, gre vsa hvala tukajšnjemu g. vikariju, ki je dal ves papir na razpolago. Izdelki so se odposlali vojno-oskrbovalnemu uradu c. in kr. vojne ministrstva na Dunaj. Hvala vsem, ki so kaj pripomogli!

—g— **Pravico javnosti** je zopet podelilo naučno ministrstvo dekliškemu liceju šolskih sester De Notre Dame v Gorici, in sicer za 3 leta.

—g— **V pokoj** je stopila mestna učiteljica Eliza Favettijeva po 40-letnem službovanju. V šoli v ulici sv. Ivana je bila zbog tega lepa poslovilna slavnost, ki se je udeležil tudi mestni župan.

—g— **Pravico javnosti** je dobila trozredna meščanska šola pri Uršulinkah v Gorici.

—g— **Franc Tomšič**. Deželni šolski svet je z mesecem marcem upokojil po 40-letnem učiteljevanju tovariša Franceta Tomšiča, nadučitelja v Nabrežini. Tovariš Tomšič je služboval v tej občini nad 30 let. V tem času se je razvila enorazrednica v petrazredno šolo. Z njegovim sodelovanjem so ustanovili v Nabrežini obrtno-nadaljevalno šolo za klesarje in občinski otroški vrtec. Vse tri zavode je uspešno vodil imenovan tovariš do zadnjega. V znak spoštovanja in hvaležnosti mu je priredilo občinsko starešinstvo slovesno odhodnico, kar je za občino jako hvalevredno.

—g— **Iz Renč**. Dne 5. aprila t. l. se je vršil ob 3. uri popoldne sklep šolskega leta obrtno-nadaljevalne šole za zidarje.

Tržaške vesti.

—t— **Plemenito delo**. Tovariš Ciril Petrovec je nabral v Deklevovem bifeju 18. pret. m. 12 K 14 vin., dne 21. pr. m. pa 7 K 20 vin. za kruh ubožnim otrokom v CM. šoli na Acquedottu. Nabrano vsoto je nabiralec razdelil med učitelje na imenovanem zavodu, da jo po potrebi razdeljujejo med ubožne šolske otroke.

—t— **Šolski sluga** neha biti uradna oseba, kakor hitro zapusti šolsko poslopije. Tako je razsodilo okrajno sodišče v Trstu. Neka Amalija Gregorutti je namreč nahujskala italijanske otroke, naj na slovenske otroke, prihajajoče iz šole družbe sv. Cirila in Metoda, mečejo kamenje. Šolski sluga je prihitel na cesto, da bi slovenske otroke varoval, nakar ga je Amalija Gregorutti zalila. Sodišče je to žensko obsodilo na 10 K, ker je hujšala otroke, da so metali kamenje, a jo je oprostil od obtožbe zaradi žaljenja uradne osebe, ker je šolski sluga samo v šolskem poslopiju uradna oseba.

—t— **Otroški vrtec šentjakobske podružnice CMD**. priredi v nedeljo, 11. aprila t. l., navadno pomladansko prireditev v dvorani Delavskega in konsumnega društva pri Sv. Jakobu.

—t— **Iz ruskega ujetništva** je pisal tovariš Ipavec, učitelj na CM. šoli, svojim prijateljem nastopno pismo: Tomsk, 5. II. 15.: Dragi! Pisal bi Ti bil že prej, a nisem imel dopisnice. Sedaj, ko sem dobil nekaj denarja, izpolnjujem svojo obljubo. V Tomsk sem prišel 19. januarja. Tisti teden smo imeli 39° mraza, a teden prej 47° C. Vedno tičim v kasarni, v mesto grem le malo. Kot ujetniku mi ne gre slabo. Majnika mi čitva, ker nimam nobene dela! — V Trst je dospela dopisnica 25. marca.

—t— **Na Proseku** je umrl 26. pret. mes. posestnik Fran Šemir, ki je volil podružnici CMD. v svoji oporoki 5000 K, zavarovalnici goveje živine 2000 K, pevskemu društvu »Hajdrih« pa 400 K. — Časten spomin dobrotniku naroda!

—t— **Tržaški Nemci pri namestniku**. Cenzurirana graška »Tagespost« z dne 30. pret. mes. prinaša pod naslovom: »Po zdrav nemških društev novemu namestniku« sledeče: V imenu vseh nemških društev in korporacij jadranskega ozemlja je danes prišlo k cesarskemu namestniku dr. baronu Fries-Skeneju posebno odposlanstvo, da ga pozdravi in prosi za njegovo pomoč stremljenju nemštva ob Adriji. Deputacijo je vodil koroški državni poslanec Dobernik, ki je v svojem nagovoru poudarjal kulturni in gospodarski pomen jadranskega nemštva za državo in je vsako okrepitev v tej smeri označil za utrditev državnih temeljev. Zagotavljal je namestniku, da Nemci lojalno uimevajo njegovo odgovorno mesto in je končal z željo, da bi mogel namestnik svojo dobro voljo, znano pridnost in bogato izkušnjo na tem mestu docela posvetiti splošnemu blagru. Šolski svetnik Markus Guggenberger, načelnik narodnega sveta za Trst in Primorje, je namestnika presrečno pozdravil in dostavil, da vedno lahko računata na sodelovanje in podporo primor-

skih Nemcev za blagor državnih interesov. Cesarški namestnik je odgovoril, da je odkritosrčno vesel, da najde zastopnike primorskega nemštva, čigar pomena za skupno državo se popolnoma zaveda, tako enodušne in sklenjene. Nato se je razvil neprijeten razgovor o raznih nemških zadevah v Primorju, in namestnik ni pokazal samo živahnega zanimanja, ampak tudi voljo, nemštvo v Primorju v okviru skupnih državnih interesov varovati in gojiti.

—t— **Učiteljstvo CM. šol v Trstu** je v marcu t. l. darovalo od svoje plače: Mobiliziranemu tovarišu 20 K, za učne potrebščine otrok mobiliziranih na dekliški šoli pri Sv. Jakobu 14 K 50 vin., na dekliški šoli na Acquedottu 10 K 37 vin. Skupaj 44 K 87 vin.

Istrske vesti.

—i— **Imenovanje**. C. kr. ministrstvo za javna dela je imenovalo Hinka Jelušiča, ljudskega učitelja v Kastvu, c. kr. strokovnim učiteljem v X. plač. razredu.

—i— **Iz Opatije poročajo** »Riečkemu Novemu Listu«: »Že dlje časa se nahaja v Opatiji neki Simonišek, o katerem nekateri trde, da je propagator evangeljskih nauk, dočim pravijo drugi, da širi neko novo vero, ki temelji na sv. pismu, a ne priznava nobene cerkve in nobene dogme. Ta Simonišek je na svojem stanovanju čital in tolmačil sv. pismo in je že marsikoga pridobil za svoje nauke. Oblasti so ga že pozvale na odgovornost, toda oblast ni našla, kakor pravijo, nobene povoda, da bi postopala proti njemu, ker ni zakrivil ničesar, kar bi nasprotovalo zakonu. Toda nekdo je le pazil na njegovo delovanje in izkušal preprečiti, da bi se razširili njegovi nauki. V torek zvečer se je namreč zbrala pred Simoniškovim stanovanjem množica ljudi, ki je jela metati v njegovo stanovanje kamenje in ga psovala. Simonišek je moral pred razjarjeno množico skriti pobegniti in se še do sedaj ni vrnil. Policija je morala pred njegovim stanovanjem napraviti red in pomiriti razjarjeno množico. O tem slučaju v Opatiji mnogo govore.«

Koroške vesti.

—k— **Dr. Albin Poznik**. V Novem mestu na Dolenjskem je dne 23. februarja t. l. umrl v visoki starosti notar dr. Albin Poznik, velezaslužni buditelj Slovencev, zgraditelj novomeškega Narodnega doma, mnogoletni novomeški župan, častni meščan itd. — Dr. Albin Poznik je bil sin tužnega Korotana. Rojen je bil v Škocijanu pri Dobrlivasi, kjer mu je bil oče učitelj. Kot potomec učiteljske rodovine je poznal križe in težave našega stanu. Poznal pa je tudi pomen in važnost učiteljevega delovanja v šoli in zunaj nje, zato je resnično spoštoval in cenil učiteljski stan. Svoji ožji domovini Koroški je želel mnogo delovnega narodnega učiteljstva, prepričan, da pride Slovencev vstajenje ob prosvetnem delu. — Bodi mu blag spomin!

—k— **Ukrajinska poslanca na Koroškem**. Ukrajinska poslanca Onyszkewycz in Leon Levicki sta bila te dni na Koroškem in sta obiskala gališke begunce v Volšpergu in pri Sv. Andreju v Lavantinski dolini. Tudi sta posredovala na deželni vladi, da odpravi gotove pomanjkljivosti pri oskrbi beguncev. — Zanimala sta se tudi za stanje slovenskega šolstva v deželi.

—k— **V ruskem ujetništvu** je bivši učitelj Miloš Svanjak s Koroškega.

Splošni vestnik.

Poštni in brzojavni promet z inozemstvom. Od 1. aprila t. l. naprej stane povratni list priporočenih pošiljatev v inozemstvo 35 vin.

Pošiljanje semen po železnici. Da se pravočasno spomladi obdelata zemlja, je železniško ministrstvo odredilo, da se na avstrijskih državnih železnicah pošiljajo semena, ki se oddajajo v celih in pol vagonih, kakor tudi v množinah do najmanj 3000 kilogramov, s tovornobrzovoznimi vlaki. Na onih progah, na katerih vozijo le vojaški vlaki, se bodo te pošiljave odpošiljale s prvim vojaškim vlakom, ki se mu morejo z ozirom na prometne razmere priklopiti. Glede odpošiljanja so semena v isti vrsti kakor živila in brzovozno blago in imajo prednost pred vsemi drugimi civilnimi tovari.

Proti alkoholizmu v Italiji. Italijanska vlada je izdala stroge odredbe glede konzuma alkohola. Otrokom pod 16. leti, pijanim in slaboumnim osebam se alkoholi-

čne pijače sploh ne smejo prodajati. V nedelje in praznike je prodaja žganja prepovedana, uvoz in izdelovanje absinta je sploh zabranjeno.

Gojite zelenjavo! Profesor dr. Cermak je imel te dni na Dunaju predavanje, v katerem je pojasnjeval različne aprovi-zacijske probleme, ki so umestni ob sedanjem vojnem času. Zlasti je dobro urejena aprovizacija za mesta velikega pomena. Predavatelj je rekel, da se je naša dosedanja brezskrbnost, ki je trajala spočetka, že nekako pred 2 mesecema spre-vrgla. Ni prav, da je ostalo prebivalstvo tako dolgo v brezbriznosti, in ko je postajala potreba preskrbe le boljbolj očitna, so pa nepričakovano izšli odloki, ki niso bili dovolj pretehtani in preštudirani. Oglejmo si naredbo glede moke. V tej naredbi na primer se dejanska poraba moke mestnega in kmetijskega prebivalstva mista prav odmerili. Če pa hočemo res varčevati z močnimi zalogami, nima-mo boljšega pomočka za to, kakor da pri-ponočamo gojitev zelenjave. Zelenjava more olajšati prehod do bodoče žetve, in prav nujno potrebno je, da se za prihodnjo zimo še posebno preskrbimo z zelenjavo, ker bo prihodnjo zimo najbrže še mnogo bolj primanjkovalo zelenjav kakor pa se-daj. Poskrbeti se mora, da se vse obstoječe vrtnarije obdelajo popolnoma. Zelenjavo naj goji najprej prebivalstvo, ki se peča z vrtnarstvom in ima za gojitev po-trebno znanje. Jako umestno bi bilo, če bi vojni ministr. za časa setve kmetom in vrtnarjem dalo primerne dopuste. Vsak prostor, če je še tako majhen, naj se po-rabi za nasad. Varčevati je pa treba s se-meni. Kdor sam ne zna obdelavati vrta, ga naj da obdelati taki osebi, ki vrtnar-stvo razume. Istotako neprijetno je z gnoj-ivitvijo vrtov; porabljajo naj se umetna gnojila. Vse to se mora vršiti pod razum-nim vodstvom. Zelenjava se v Avstriji tu-di jako malo konzervira, dočim je v Nem-čiji to že običaj. — Tu imajo učitelji do-volj prilike, da gredo ljudstvu na roke.

— **Ostmark**. Cenzurirana dunajska »Reichspost« poroča: Jako razvito društveno življenje obrambnega društva »Ostmark« tudi v času vojne ni bistveno trpelo, kar je jako razveseljivo. Dohodkov je društvo zadnje leto imelo 93.000 K; medtem so poslale podružnice 22.000 K, darov je bilo 16.000 K (mesto Dunaj da-ruje vsako leto 5000 K.) Društvenega blaga se je prodalo za 29.000 K. Društveno imetje znaša 104.000 K in se je v zadnjem letu pomnožilo za 26.317 K. Ustanovilo se je več novih podružnic in stare podruž-nice so priglasile 300 novih članov.

Zdravstvo.

* **Novo cepivo proti koleri**. Iz Ženeve poročajo: Pariški zdravnik Vincent je dal akademiji znanosti na razpolago novo cepivo proti koleri. Cepivo se vbrizga pod kožo in ima po 12 dneh ta učinek, da je dotičnik absolutno zavarovan proti koleri.

* **Prisilno cepljenje koz** je odredil mestni magistrat v Varaždinu. Mestni zdravniki bodo cepili koze 9 dni. Vsak, ki bi se ne pokoril odredbi, zapade strogi kazni.

* **Amonijak proti ušem**. V seji društva zdravnikov na Dunaju 19. marca je poročal dr. Pregl iz Gradca, da 25odstotni amonijak uniči uši v eni minuti.

* **Črne koze v Osijeku**. V Osijeku so se pojavile črne koze. V mestu je obolela ena oseba, v okoliški vasi Tenje pa sedem. Šole so zaprli.

Razgled.

— **Novi šolski učni red za privatne šole**. Korespondenčni urad: »Agence tel. Bulgare« poroča: Srbsko naučno ministrstvo je ravnokar izdelalo nov učni red za privatne šole v kraljevini. Ta uč. red stre-mi direktno po popolnem uničenju vsake sledi bolgarske kulture v Macedoniji. Do-voljenje za vodstvo privatnih šol je' odvi-sno od odobrenja lokalne oblasti. Pouk se mora vršiti v srbskem jeziku. Grkom, Turkom in Albancem je dovoljenih nekaj neznanih koncesij, ki obstoje v tem, da se smejo učiti v svojem maternem jeziku. Bolgarskih šol učni red ne omenja z no-beno besedo.

— **Umrl je grof Ullisse de Nunzio**, profesor slovenske filologije na papeškem vseučilišču, in sicer nanaglem. Bil je iz-boren poznavalec staroslovanskih obred-dih jezikov. Njemu gre zasluga, da je pa-pež Leo XIII. ustanovil pri vatikanski knjižnici mesto skriptorja za starosloven-ski jezik in stoličo za slovansko filologijo na papeškem vseučilišču. V vatikanski knjižnici je de Nunzio sestavil katalog slo-vanskih kodeksov. Važno so pokojnikove

razlage glagolskega evangelarija Assi-mani, z miniaturnimi okrašenimi kronik Konstantina in onega tahigrafskega dela Vatikane, ki je edini izvod okrajšanega cirilicnega spisa. Edini de Nunzio je to de-lo pravilno čital in paleografsko recen-ziral. De Nunzio je bil tudi dober pozna-valec kitajščine in japonščine.

— **550letnica dunajske univerze**. Dne 12. marca je slavila dunajska univerza 550letnico svoje ustanovitve. 12. marca 1365 je podpisal vojvoda Rudolf IV. usta-novni dokument; leta 1385. je dobila uni-verza svojo posebno ustavo; od leta 1622. do 1749. se je nahajala v rokah jezuitov. Leta 1884. se je preselila v svojo sedanjo krasno palačo na Ringu. Še starejša je staroslavna češka univerza v Pragi, ki jo je ustanovil kralj in nemški cesar Karel IV. leta 1348.

— **Maksim Gorki na Finskem**. Od zanesljive strani zve berlinski »Vor-wärts«, da Maksim Gorki ni šel niti kot prostovoljec, niti kot bolniški strežaj v vojno. Zdaj živi na Finskem. Sedanji do-godki so tako učinkovali nanj, da ne more pisati.

— **Smrtna kosa**. Z Monakovega po-ročajo z dne 23. pret. mes.: V pretekli noči je umrl predsednik akademije zna-nosti, prof. Karel Teodor Heigel, po kratki boleznii v 73. letu starosti. — Umrl je v Berlinu vseučiliški profesor, zdravstve-ni svetnik Martin Bernhard, ki je bil eden najbolj znanih specialistov za živčne bo-lezni. Star je bil 71 let. — Profesor ke-mije na krakovskem vseučilišču, dvorni svetnik dr. Karel Olševski, član akademi-je znanosti v Krakovu in Pragi, je umrl dne 26. pret. mes. — Na Dunaju je umrl profesor glasbe Ernest Ludwig. — V Berlinu je umrl na pegastem legarju zna-ni učenjak profesor Cornet, ki se je pe-čal predvsem z jetiko. Bolezen je nalezel v ruskem ujetniškem taboru v Havel-bergu.

— **Katoliški »Schulverein« za Avstrijo**. Katoliški »Schulverein« za Avstrijo je imel 25. pret. mes. v ljudski dvorani mestne hiše na Dunaju številno obiskan občni zbor, ki sta se ga udeležila med drugimi kardinal knezoškoof dr. Piffl in po-svečeni škof dr. Pfluger. Pisma, s kate-rimi so se opravičili, so poslali: nadvoj-vodinja Marija Terezija in Marija Anun-cijata, nadvojvodi Leopold Salvator in Fran Salvator, ministrski predsednik grof Stürgkh, vojni minister vitez Krobatin, poljedelski minister dr. Zenker, minister za notranje stvari baron Heinold, naučni minister vitez Hussarek in ministra Schuster, baron Forster, namestnik baron Bienerth in župan dr. Weiskirchner. Pred-sednik mons. Kraus se je s toplimi besedami spominjal na bojišču nahajajočega se predsednika, grofa Ressignieurja, in dru-gih na bojišču nahajajočih se udov, je umrlim udom, pred vsemi globoko obža-lovanemu nadvojvodi Franu Ferdinandu in njegovi soprogii nadvojvodinji Sofiji Hohenberški, knezu Schwarzenbergu, kardinalu Agliardi in škofu dr. Hitmai-erju, posvetil v spomin besed, polnih pi-etete.

— **Uniformirani otroci**. Policijsko ravnateljstvo v Monakovem je prepovedalo otrokom, nositi vojaške uniforme, češ, da to resnobi sedanjega časa ni primerno.

— **Zaključek šol v Srbiji**. »Reichspost« poroča, da je srbsko naučno mini-strstvo ustavilo pouk na vseh šolah. Vse učne osebe bodo morale streči v bolnišč-nicah. Naučno ministrstvo je bilo prisilje-no k tej odredbi, ker se infekcijske bo-lezni v Srbiji grozno širijo.

— **Krakovsko vseučilišče**. Z Dunaja poročajo: Kakor pišejo poljski listi, so te dni zaključili na krakovskem vseučilišču zimski semester, predavanja se v pretek-lem semestru niso vršila. Po 514. letih se je prvič zgodilo, da se na krakovski uni-verzi niso vršila predavanja. Celo med obleganjem Krakova s strani Švedov l. 1655. so se vršila predavanja, in je bilo navzočih 630 slušateljev; 70 slušateljev se je borilo takrat proti sovražniku.

— **Pogreb slikarja Herberta Masaryka**. Dne 18. pret. mes. so pokopali v Pragi slikarja Herberta Masaryka. Nje-gov oče prof. Masaryk se pogreba ni mo-gel udeležiti, ker se nahaja s svojo bolno hčerko Olgo v inozemstvu. Praški listi se pri tej priliki spominjajo, da zasleduje pro-fesor Masaryka v tem oziru posebna usoda. Ko mu je leta 1887. umrla ljublje-na mati, se je nahajal pri Tolstev v Jasni Poljani; leta 1907., ko je predaval v Se-vernii Ameriki, pa so mu pokopali doma očeta, ki je zamen želel videti pred smrjo svojega sina.

— **Walter Crane umrl**. Znameniti an-gleški slikar Walter Crane je 70 let star v Londonu umrl. Crane je znan zlasti po svojih ilustracijah Shakespearovih del in pa svetega pisma. Slavne so tudi njegove ilustracije otroških in pravljicnih knjig.